

- **Mám len osobných asistentov a osobné asistentky, žiadnu rodinu. Chcela by som vedieť, ako budem žiť.**
- Mám otázku na pani štátnu tajomníčku, ale zároveň to píšem do pléna. Možno by stálo za to uvažovať, v tomto období, keď sa hovorí o systémových zmenách, o tom, že neformálni opatrovatelia, najčastejšie rodinní príslušníci často čelia ťažkej voľbe. Predstavme si situáciu rodiny, v rámci ktorej muž, žena, resp. obaja sú v produktívnom veku, rodina má ešte dlhodobé záväzky (hypotéku, leasing) ešte malé deti, ale už aj seniora, ktorý je odkázaný na starostlivosť. Rodina čelí voľbe, niekto sa zriekne práce, bude sa starať o seniora, vybaví si dávku v odkázanosti, rodina čelí tomu, že sa ohrozí ekonomicky, nehovoriac o tom, že nevieme ako dlho bude treba tú starostlivosť poskytovať. Môže to byť rok dva, ale aj mesiac dva. Ten rodinný príslušník stratí zamestnanie, a znovu zamestnať sa je problém. Navrhujem uvažovať o nejakom mechanizme, ktorý by bol podobný uvoľneniu zo zamestnania vo verejnom záujme. Aby neformálny opatrovateľ mal aspoň nejakú perspektívu (ako starostovia, po skončení mandátu resp. rodičia po RP)
- Odobratie príspevkov pri zvýšení príjmov ako dôvod odmietnutia zamestnania vidíme v praxi často aj my.
- **Taktiež je veľký rozdiel medzi týmito pojmami v zohľadňovaní pri potrebe kompenzačných pomôcok, pri osobe, ktorá je opatrovaná má všetky úkony, ktoré zabezpečujú kompenzačné pomôcky, zabezpečovať vlastne opatrovateľ, takže aký bude systém posudzovania potreby kompenzačných pomôcok v prípade jednotného pojmu opatrovateľ?**
- **Ako bude možné oddeliť v rámci aktivity, napr. návštevy divadla, sprievod osobným asistentom od pomoci, ktorú osobný asistent bude počas návštevy divadla poskytovať občanovi s ŤZP napr. pri toalete, to je úkon, ktorý je totožný s úkonom opatrovania a tento by mal byť financovaný z príspevku na odkázanosť? Tak som to pochopila z vyjadrenia pani štátnej tajomníčky, Myslím si, že takto to určite nebude možné, je potrebné to veľmi dobre premyslieť, aby sme sa nevrátili o viac ako 22 rokov naspäť.**
- Keďže OA odsúvate ako niečo, čo sa bude riešiť až "potom", znamená to, že od 1.1.2020 ostáva OA tak, ako je? Prosím odpoveď áno - nie.
- Bude sa pri reforme posudkovej činnosti uväzovať aj nad spôsobom kontroly? V Čechách pri štátnej dávke v odkázanosti sa často stáva, že príbuzný prijme dávku, použije na svoje potreby, avšak o príbuzného sa nestará. Ak to dáme na obce, nehrozí riziko, že zlyhajú rovnako ako zlyhali pri príspevku na prevádzku soc. služieb? Na druhej strane hrozí riziko "prepadové".
- **Prosím, vysvetlite, prečo termín OA zavedený Hnutím za nezávislý život ako neponižujúci, neustále vytláčate a presadzujete termíny opatrovanie, opatrovateľky, odkázanosť a podobne.**
- **Dobrý deň, ako štátna sociálna dávka ovplyvní aktuálne kompenzácie na zvýšené výdavky napr. súvisiace s hygienou a iných**
- Nebolo by dobré pred zavedením nového systému nechať si prepočítať dopady odborníkmi Hodnota za peniaze? Až po overení zaviesť ?
- Prosíme, aký je časový odhad dostať reformu financovania do praxe? Rozumieme, že musia prebehnúť diskusie, prac. skup. a pod. no predsa trošku dať tomu rámeč. Vďaka. Nech sa môžeme aspoň tešiť :)
- **Pripravujú sa nástroje podpory aj na rozvoj komunitných SS, nakoľko tieto v praxi veľmi nie sú rozvinuté, aby sa nestalo, že sa bude opäť podporovať a konzervovať existujúci stav....**
- Možno ešte krátka otázka, či plánujú do pracovných tímov vziať aj zástupcov samotných ľudí s ŤZP, alebo to bude opäť systémom "o nás bez nás"?

Postreh zaslaný mailom po konferencii:

Chcela by som Vás požiadať, aby ste to, čo ďalej napíšem, zahrnuli do komentárov, pripomienok a otázok pre pani štátnu tajomníčku. Je nutné dodať, že jej odpoveď "nie" na otázku, či sa od 1.1.2021 nebude meniť osobná asistencia, je zavádzajúca a bola by som rada, keby nám predložila celú pravdu. Na včerajšej tlačovej besede ministra práce Milana Krajniaka (Sme rodina) a poslankyne NR SR Petry Krišťúfkovej (Sme rodina), ktorá bude novou splnomocnenkyňou vlády pre podporu rodiny a sociálnu pomoc, jasne zaznelo, že osobná asistencia splynie s opatrovateľstvom - to je (doslova aj podľa p. Krajniaka) práve dôvod, prečo sa príspevok na OA zvyšovať nebude, zatiaľ to opatrovateľstvo áno. Takže tvrdiť, že koncept OA sa zatiaľ meniť nebude, je viac ako zavádzajúce. (Overiť si to môžete vypočítaním tejto tlačovej besedy: <https://www.youtube.com/watch?v=LHqSOYk-K8&feature=share&fbclid=IwAR29XwXrNZpBVwQGPYkjMdr5Nv4RuuGC79ShllauoPnaxaB-sEVWR2JAETw>. Áno, od 1.1.2021 sa OA možno nezmení, ale zmení sa určite vo veľmi dohľadnej dobe, pretože plán je jasný: je ním zánik OA. Tvrdiť, že sa s tým zatiaľ hýbať nebude, je popieranie už predom plánovaných krokov, o ktorých je dosť dobre možné, že sa urobia v tichosti tak, ako tento náhly a bez verejných diskusií pretlačený plán likvidácie.

Uvedená závažná plánovaná zmena má dve roviny. Prvou je ekonomická stránka, ktorou je nevýslovné ohrozenie najzraniteľnejšej skupiny obyvateľstva - tou sú ľudia odkázaní častokrát na 24 (podľa legislatívy max. 20) hodín OA 7 dní v týždni, častokrát bez akýchkoľvek rodín, ktoré by im mohli pomoc poskytovať. Napriek všetkému, čo sa nehovorí, je už teraz podľa prepočtov jasné, že opatrovateľstvo bude aj po navýšení stále menej ohodnotené, ako je OA teraz, čo znamená, že ak budú ľudia so službou OA zaradení pod opatrovateľstvo, nepokryjú svoju potrebu služby OA (a to, dovoľm si tvrdiť, ani s extra voucherami nazývanými potupne "vouchery na odkázanosť").

Povedzme si to rovno s výpočtami, ktoré boli zverejnené napr. tu:

<https://www.teraz.sk/ekonomika/vladaschvalila-vysku-prispevku-na/474578-clanok.html?fbclid=IwAR1Swpv1QCnkC8co5VFCQhq-NtCVJ4alRaR8cVlrOmUTA5nJbJCWTjb1zKQ>. V súčasnosti je suma na OA 4,18 € / hod. a maximálne možný priznaný počet je 20 hodín denne. Ak si vezmeme mesiac, ktorý má 30 dní, potom ťažko telesne znevýhodnený človek, ktorému bolo priznaných 20 hodín OA denne, dostáva maximálnu možnú sumu, ktorou je 2508,- € mesačne na výplaty osobných asistentov a asistentiek.

Ak takéhoto človeka s potrebou OA dáte pod opatrovateľstvo s už navýšenou sumou 476,74 mesačne, pri 20 hodinách OA denne za 30 dní v mesiaci bude vyplácať asistentov a asistentky sumou už len 0,79 € / hod. Skutočne nám chcete povedať, že k tejto sume dáte danému človeku voucher na zvyšných 2031,26 € mesačne (čiže ešte 3,39 € / hod.)? Kto to zaručuje? Kde? Nikde sa o ničom takom nezmieňujete a nezaručujete zachovanie rovnakého finančného príspevku, ako majú títo ľudia teraz. Nevie, prečo by sme mali s niečím takým súhlasiť, keď predkladané opatrenie vlády je pre ľudí využívajúcich službu OA z princípu likvidačné.

Druhou rovinou je stránka ľudských práv a dôstojnosti. Hnutie za nezávislý život veľmi dlho bojovalo za to, aby sa o tejto službe diskutovalo aj na slovnej úrovni dôstojne a s ohľadom na plnú autonómiu ľudí, ktorí bez OA nemôžu plnohodnotne existovať. Odmietlo termíny ako je starostlivosť, o odkázanosti už ani nehovorím. Pani štátna tajomníčka, ktorá vystupuje ako odborníčka v sociálnej oblasti, by takéto samozrejmosti mala mať na prvom mieste a prihliadať na ne. Namiesto toho vyslovuje slovné spojenie osobná asistencia s nevôľou, odsúva ho na okraj a zahmlieva, že ho na

Slovensku plánujú odsúdiť na zánik. Namiesto toho sa tu vyťahujú termíny, ktoré boli už v druhej polovici 20. storočia Hnutím za nezávislý život označené ako neprijateľné.

Táto rovina je nanajvýš politická. Zbavenie niekoho suverenity v tom, ako sa bude označovať, je zbavenie práva na sebaurčenie. Slovensko bolo doteraz krajinou, ktorá na rozdiel od ostatných krajín V4 mala OA, teda koncept, na ktorý sa dalo byť hrdou a ktorý nám tieto okolité krajiny smutne závideli. Kroky vlády v tomto smere pokladám za škandálne kroky smerom späť, ktoré nerešpektujú minoritu ťažko telesne a inak zdravotne znevýhodnených ľudí a vracajú ich do minulosti.

Chcem upozorniť na to, že terminológia nie sú len slovíčka, ale silné nástroje moci, ktoré môžu byť čoskoro použité proti nám. Aké dôležité to je možno vidieť aj na momentálnej verejnej debate, ktorá prebieha v Česku po tom, kedy sa ombudsmanka pokúsila predložiť slovník, akým by mali médiá hovoriť o ľuďoch s telesnou, mentálnou, sensorickou či duševnou inakosťou. Ak si necháme zobrať osobnú asistenciu, za ktorú nám dajú "odkázanosť", kam to povedie? Daný termín vyslovene podnecuje spoločnosť, aby nás ešte viac vnímala ako chudákov a chudery neschopné vlastných rozhodnutí.

Mnoho ťažko telesne znevýhodnených ľudí proti tomuto nevystúpi, lebo ich podmienky sú tak strašné, že riešia hlavne ekonomickú stránku. Je to pochopiteľné, lebo aj v Maslowovej pyramíde hodnôt sú základňou existenčné otázky, až potom je čokoľvek iné. Nie sú to však títo ľudia, kto by mal na niečo také závažné upozorňovať, ale je to štát, ktorý by mal myslieť na to, akým spôsobom o týchto ľuďoch hovorí, a akú im tým pádom pripravuje pôdu pre budúcu existenciu.

Hovorím to preto, že samotní ťažko telesne znevýhodnení ľudia môžu súhlasiť s momentálne predloženým deštruktívnym plánom preto, lebo je krátkozraký a oni potrebujú žiť teraz a hneď. Preto môžu súhlasiť s tým, že OA bude pod hlavičkou opatrovania, aby ju konečne mohli vykonávať aj ich rodinní príslušníci a rodinné príslušníčky, keďže zohnať osobných asistentov a osobné asistentky je pri mizernej pláci stále ťažké. Teraz sa im to preto môže hodiť, lenže o niekoľko rokov tu ich rodiny vôbec nebudú, na čo teraz nechcú alebo nedokážu myslieť. No štátna tajomníčka by mala. Čo je však jej záujmom? Aby sa o týchto ľuďoch "postarali rodiny", ktoré akurát na chvíľu niekto odbremení! Prepáčte, ale dospelý človek - a zdôrazňujem, že KAŽDÝ dospelý človek - by mal byť maximálne podporovaný v tom, aby sa od rodičov osamostatnil, nie aby im ostal visieť na krku a ešte v 50k-e čakal, že mu 70 a viac ročný rodič bude stále fyzicky nápomocný. Predkladané riešenia nie sú v súlade s Dohovorom o právach osôb s telesným postihnutím, ktorý Slovensko podpísalo a ktorý stojí nad Ústavou SR. Pokiaľ vláda neprehodnotí daný diskriminačný návrh, bude to koniec všetkých demokratických a ľudskoprávných snáh na Slovensku v tejto oblasti.